

Pserhofer J.

gyógyszerész Bécsben.

Singerstrasse 15 „zum goldenen Reichsapfel“.

ajánlja a t. olvasóknak az alant jegyzett és sok évi tapasztalat után jellemeinek bizonyított gyógyszerészeti különlegességeket és hatékony házi szereket.

NB. Megjegyzésként kérem a cím és postacímként pontos megjelölését. — Az alant felsoroltakon kívül még sok egyéb különlegesség van készítenben és metálan készítenben nem levő szerek iránti megrendelések legrövidebb idő alatt és legújabbban eszközökkel, és felvilágosítások legnagyobbat készséggel díj nélkül adnak. — Küldemények a vidékre, bérmentelt pénzküldés vagy utávért mellett. — Vidéki megrendeléseknél csomag- és ártéki darabonként 10 kr. számitattik nagyobb küldeményeknél csomagolás saját költségére. Ismételt rendeléseknek kedvezményes ártéket adunk.

Akustikon (Fülvesztő) 1 üvegcse 1 frt o. 4. A fülét mindig meleg és nedvesen tartja, oltalmazza megfázás ellen, következők ellen, követeli szabályos képződését a fülzsinór, melynek hiánya főképpen a fülzsinór.

Havasifü-szesz W. Ötör, Brnhaardtól, Münchenben, a müncheni első orvosi tekintélyek által legkifejtőbb házi-szernek ajánlott mindennemű gyomorhajtás, köhögés, emésztési gyengeség, étvágyhiány, gyomorhurut stb. ellen a egyszerűen bevált. Üvegcseje 70 kr.

Amerikai közhévíz-keocés gyorsan ható, köhögéscsillapító, legjobban minden köhögés és csúszó haj, nevezetesen hágyócsúszó, tagozakadás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülzsinór, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Anatherin szájj-víz cs. kir. szab. valódi alkalonai elismert legjobban fogfájást, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.

Szem-essencia dr. Homershausen-tól, a látező erősítésére és fentartására; eredeti üvegcseje 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.

Benczés paszsz Haubertól, kitűnő szesz nyílt sebek ellen. Egy téglal 50 kr.

Vértisztító labdacso Pserhofer J.-tól labdacso neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemli, mivel csakugyan alig létező betegségek, melyben a labdacso csodás hatással egyszerűen be nem bizonyították volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmazott, ezen labdacso számitlan számú és a legrovidebb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacsoval 21 kr. 1 terekes dobozzal 1 frt 5 kr. postán küldve 1 frt 10 kr. (1 terekesnél kevesebb nem küldetik szét.) Számitlan levél érkezett, melyek íról hála mondásnak a plüakkért, melyeknek a legkülönfélébb és legnehezebb betegségekben egyszertár házi-állítást küldték. A ki csak egyszer megkísérelte, tovább ajánlja.

Chachou aromatisée megcsillapítja a szájjal keletkező kellemetlen levelet, mely főképpen stb. következménye, 1 üvegcse 50 krajczár.

Chinai tolette-szappan, a legkifejtőbb gyomorhajtás terén. Használata után a bőr bárányos sáma lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por általánosan ismert jeles házi-szer hurut, rekedtség, fejtökök, stb. ellen. 1 doboz 35 kr.

Fagy-balszam Pserhofer J.-tól évek óta legkifejtőbb szernek van elismertve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 téglal 40 kr.

Hus-kivonat dr. Liebig utatására szerint készített Liebig-társaságtól Fray-Bentóban, eredeti szelencékben 1 font frt 5.30 1/4 font frt 2.75, 1/2 font frt 1.55, 1/4 font frt 85 kr.

Golyva-balszam megcsillapítja a szájjal keletkező kellemetlen levelet, mely főképpen stb. következménye, 1 üvegcse 40 kr.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten TÖRÖK JÓZSEF 5697 gyógyszerész úrnál, király-utca 12. sz.

Poudre de Serail.

Blaháné Luiza művészno kedvenz arczpora.

Ezen arcpor, egyáltalán tökéletesítve, minden ártalmas szeretől mentes és oly kitűnő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddigi a kül- és beföldön készített porokat sokszorosan felülmúlja, nagymértű fedezése az arcot az időjárás károsító befolyásától megóvja, az arczart és testzartnak ifjú és természetesen színesített külcsínre, úgy hogy a legelősebb szem sem képes a port észrevenni, mely kitűnő hatásait Blaháné Luiza asszonytól következő sorokkal tudtató ki.

Tiszt. Müller J. L., ezélt Vadász F. öz. utóda, illatszerez urnak Budapest.

Postre a Serail, melyet én feltalált, valóban kitűnő és emében páratlan, mert nemcsak az arcra alkalmazható és tartós, de egyszerűen minden ártalmatlanul általános használatra alkalmas, mert nemcsak az arcra alkalmazható, hanem a test minden részére is, melyet még eddig sem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságaiért főképpen kitűnő, mert nemcsak az arcra alkalmazható, hanem a test minden részére is, melyet még eddig sem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságaiért főképpen kitűnő.

Blaha Luiza. Crème Pompadour. Az illatszerezget terén jelentékeny párisi kitűnőséggel el való Garzette-éim folyó aláírta a vitatható előfőlté határos „Crème Pompadour“-t egész eredeti tisztaságában és erejében előállítottam. Ez azon szer, melyet a hírneves asszony egész égy koráig főnn tudta tartani, azelőtt azelőtt, hogy az egészségének ártott volna; azért nem mulasztom el a t. költségvetésben alkalmazni. — E kitűnő szer jóval felülmúl minden eddigi e nemű gyártmányt. Egy téglal ára használati utasítással 1 frt 50 kr. Csak azon készítmény valódiságáért kezdek, mely fentebbi végjeggyemmel el van látva. Legnagyobb választék valódi francia és angol illa szerkeben. Minden öboz POUFRE DE SERAIL a mellékelt bejegyzett végjeggyel van ellátva. 90 kr. és 1 frt dobozokban valódi minőségben csupán a főtárlatnál Müller J. L., ezélt Vadász F. öz. utóda, illatszerez, „Vásárnapi“-hoz Budape t, Koronaherezeg-utca 2. szám, valamint Magyarország legtöbb gyógyszer-tárlalban kapható. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 5697

MEHEZKORT

(Egy lépésről egy lépéssel) Tiszt. Müller J. L., ezélt Vadász F. öz. utóda, illatszerez, „Vásárnapi“-hoz Budape t, Koronaherezeg-utca 2. szám, valamint Magyarország legtöbb gyógyszer-tárlalban kapható. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 5697

TERNO cs. k. lottóban

egyedül csak úgy érhető el, ha birjuk ama számok comb natiót, melyeknek a húzó-száma ki kell jönnök. E számokból, mint egyedül a titokkal, készlettel bir az általános ismert, és magas nyeremény-jutalékkal sokszorosan kitűnő Kroutenberg tőke-pénzes Hohenauuban (északi vaspálya), ki már maga elöget nyerve, és igen sok embert, ki az elött nagyon kevés pénzzel bir, gazdaggá tett. A ki tehát a legközelebbi lottóhúzásokra kiválóan jó számok közlését kívánja, melyek egy „terno-játékutastásra“ világosan elővannak írva, küldje be azonnal pontos címét, mire a számok küldése rögtön megtörténik. A ki meg, az nyereg közmondás, a miért is senki se zárja el a közelgő szerencse elől ajtaját, hanem hozason azonnal egy terno-játék-combinatot, tegye be a számokat bizonyosan, s várja meg a sikert. 5611

Egyetemes tisztító-só Bullrich A. W.-tól, kitűnő házi-szer megcsillapítja minden következményét, u. m. fejfájás, szárdülés, gyomorgörcs, gyomorból, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag 1 frt.

Fogtapasz cs. kir. ált. szab. Würth W.-tól, évek óta lyukas fogak ünlombir, rosákra legjobban szerelt ismerve, 1 doboz 1 frt 20 kr.

Fogpor Heider tanár utatására szerint, egy doboz 40 krajczár.

Georgé Pate pectorale-ja sok év óta a legkifejtőbb szernek van elismertve mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 téglal 40 kr.

Valódi keleti haj- és szakáll-festőszer megcsillapítja a szájjal keletkező kellemetlen levelet, mely főképpen stb. következménye, 1 üvegcse 40 kr.

REISS B. urnál Budapest, király-utca 47. sz., I. emelet. 5640

Fontos távol, rövid és gyenge-látóknak! A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett SOLOMONSON N. H. látszerész, Budapest, váci-utca 12. szám. Legnagyobb választéka a párisi világkiállítás kitüntetett színházi és labori látóeszközök. (Óperagucker és Feldperspectiv.) Levélbeli megrendelések a látványosság jelölésével pontosan eszközöltetnek. 5630

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utca 4.)

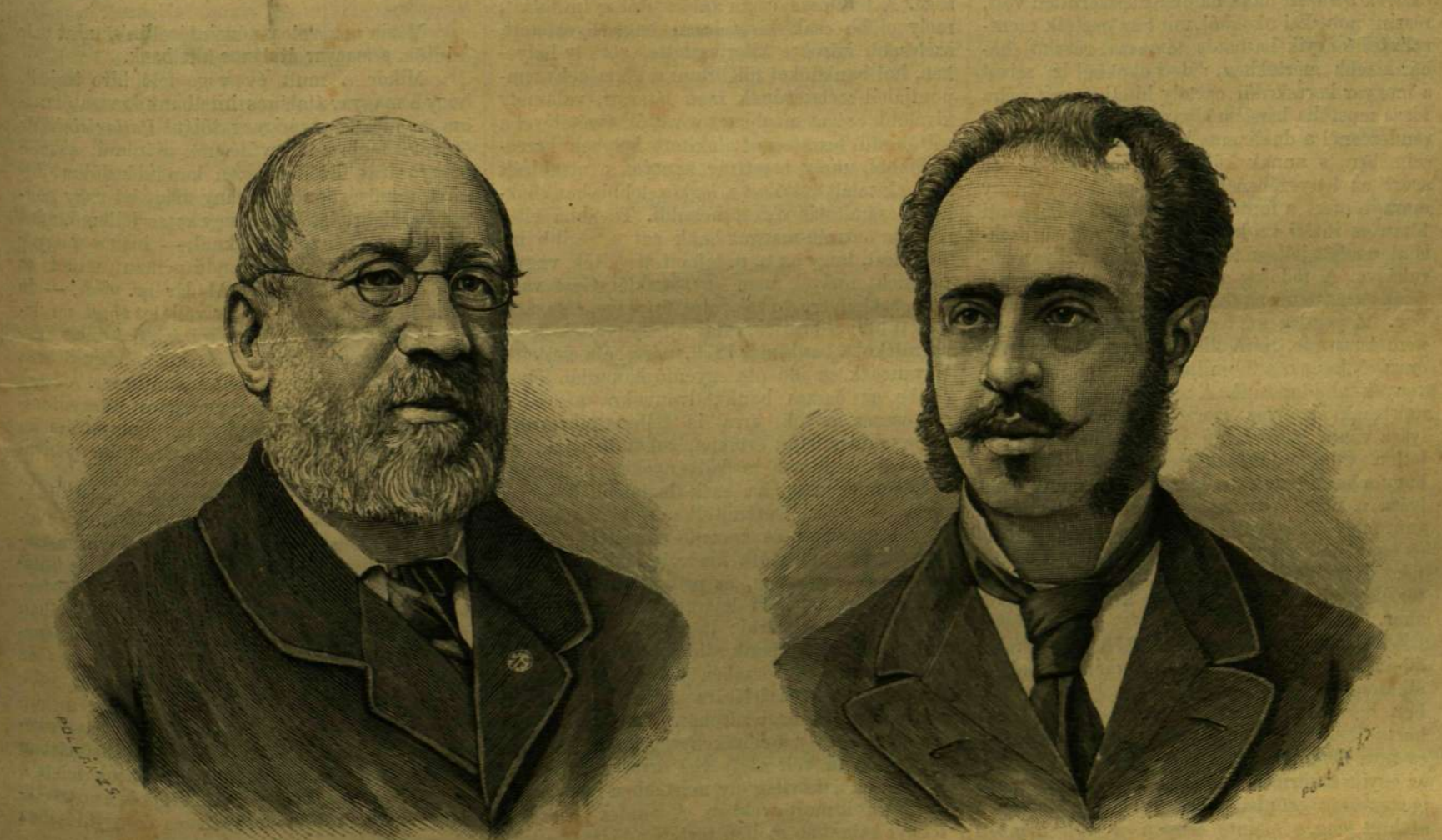
VASÁRNAPI UJSÁG

Különlék feltétel: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 téglal ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 3 frt téglal ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 3 frt téglal ... 3 * KIRALMI előfizetőknek a postaiú megfizetésű vitellj is csatlakodó.

9-ik szám. 1880. BUDAPEST, FEBRUÁR 29. XXVII. évfolyam.

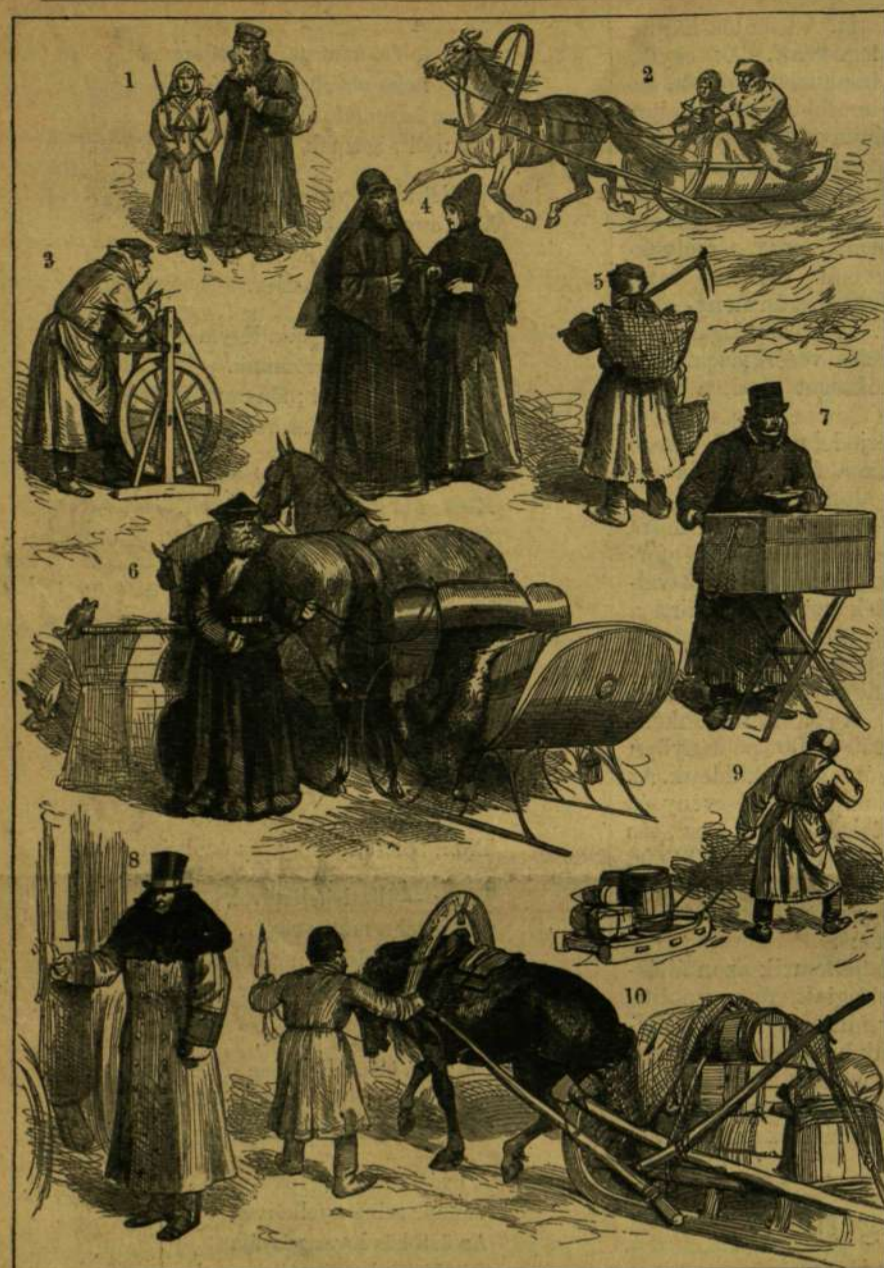
KÉT NEVEZETES PÉNZINTÉZET ÉS KORMÁNYZÓIK.

Azon mértékben, a mint a népelet a közepkori viszonyok köteleiből kibontakozott s az anyagi érdekek egyre jobban elöterbe léptek: mind nagyobb szerep jutott a bankoknak, mint az állami és magánhitel közvetítőinek, a nagyobb vállalatok létesítőinek s az összes pénzforgalom szabályozóinak. A dolog természeténél fogva azon nagy munka, melyet a bankok a jelenkor gazdasági szervezetében teljesítenek, minden nagyobb országban több száz kisebb-nagyobb bankintézet közt oszlik meg, s hazánkban is körülbelül ötszázra rug ama pénzüzetek száma, melyek részint bankok, részint takarékpénztárak ezime alatt banküzleteket folytatnak. S tévedés volna azt hinni, hogy a kisebb pénzüzetek működése kevésbbé hasznos és szükséges, mint a nagy bankoké. De míg a kis bankok olyforma szerepet játszanak a nemzetgazdasági szervezetben, mint az apró erecsék az emberi testben, addig a pénzforgalom nagy medenczéi, a nagy bankok, miként a szív az élő szervezetben, szabályozólag hatnak az egész hitelszervezet működésére. A pénzforgalom ily hatalmas regulatorai gyanánt működnek különösen a nagy központi jegybankok, névszerint nálunk az osztrák-magyar bank, mely nemcsak azért legfontosabb pénzüzete a monarchiának, mivel 90 milliónyi alaptőkéjével s 18 milliót

FESZT IMRE PALLAVICINI EDE ÖRGRÓF A MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK VEZÉRCZAGATÁJA.

1. Koldusok. 2. Kereskedő szánkója. 3. Közértés. 4. Barát és apáca. 5. Rongyszedő. 6. Magán szánka. 7. Sipladás. 8. Urasági inas. 9. Targoczás. 10. Vasúti szállító. 11. Házaló harisnyváruzó. 12. Dajka és gyermek. 13. Gyufááruoló fiú. 14. Rendőrök a tolongásban. 15. Narancsárus. 16. Harmincz fok hideg. 17. Halásus. 18. Macska-ettető. 19. Tojás-áruoló kofa. 20. Napszámos. 21. Játékszár-árus. 22. Levélhordó. 23. Kéménysöpörő. 24. Étekárus. 25. Városi szánka. 26. Csirkeárus. 27. Tejesasszony. 28. Mosónő. 29. Paraszt. 30. Kereskedő. 31. Kereskedő neje. 32. Utcazeprők.

UTCZAI ALAKOK SZENT-PÉTERVÁRRÓL.

A NIHILISTÁK SZENT-PÉTERVÁRTT.

NIHILISTA FOGLYOK BÖRTÖNBE SZÁLLÍTÁSA.

EGY NIHILISTA NYOMDA FÖLFEDEZÉSE.

czára az elmúlt éjszakán istentelen haramiák, kutyafla rabló népek udvaromra törtek, magamat és tisztas vendégeimet halálra keresték, szolgálmat, cselédeimet felkonezolták, édes lelkem hitvesársamat halálra ijesztették, sok minden kincsemet és drága marhánkat elrabolták, sőt még egy szegény, ifjú leányzót is magukkal udvaromból elragadni nem állottak. Égre kiált a nagy istentelenség és én jöttem főgenerális uram kegyelmedhöz, kérve kérdvén, vajjon a mi szegény Erdélyországunk azért tartja-e császári hadak sokaságát, hogy ily nagy veszedelmek véres boszu nélkül megtörténhesenek?

Steinville generális megértvén ebből a nagy méltatlanság igaz okát, biztató szavakkal esillapítani kezdé Mikola László uram ő kegyelmét, jól tudván és elméjében tartván, hogy Mikola László uram egyike az ország főembereinek. Mikor pedig azt is megértette volna, hogy kik voltak ama gyilkos haramiák s hogy ezek az elmúlt éjszakán a császári hadnak két tiszt emberét is, tudniillik a kapitányt és a zászlótartót, felkonezolták, haragra gerjed nagy hirtelen s erős hangon parancsolá az oldalálló tisztnek:

— Hívjátok elem Privoda kapitányt.

Az oldalálló tiszt azt felelé, hogy Privoda kapitány a mult estén kiment Szamosfalvára.

Steinville generális erre a következő parancsot intézte az oldalállóhoz:

— Egy lovas legény lóhalálában Szamosfalvára megyen s Privoda kapitányt rögtön beszállítsa. Huszonnégy lovas készen álljon, hogy szekeres előálljon s száz rúcz hajdu szekerre ülvén, a huszonnégy lovassal nyomban elinduljon s két huszonnégy óra múlva a két Ördög élve-halva kezembem legyen és a haramiák ágra akasztassanak.

Igy szólott a parancsot Mikola László uram ő kegyelmének fölé hallatára. Meg is elégedett ő a parancsolással s nyájasan megköszönvén Steinville generálisnak szíveségét, az atyafiaknak rövid meglátogatása után nyomban visszaindult Szász-Fenesre, a holott is találá Patkós Danit, ki azonban szívének nagy haragja és bubánata miatt Steinville generális rendelkezéseiből semmit előre meg nem tudhata.

Privoda kapitány pedig Szamosfalváról nagy sebtben Kozsávra nyargalt, legényeit, haramiáit felülte, szekerekkel gyors hajtásban elindula, s mire leszállt az öreg est, akkor már elhagyá a bányabükki havasokat s elérte a komjátszegi nyílás torkolatát. Itt megpihenté lovait és legényeit s tizenkét lovas legényt késő éjjel elindita, hogy Tordára még hajnalban bejutnának, tordai városbíró uratól fölriasztanak s minden fegyverfogható őrséggel és egyéb bátor emberekkel, csőszökkel és hajdukkal egyetemben az Aranyos völgyen, tolvajuton fölkerülve, a hasadéknak peterdi nyílását elállanak s ekként a két Ördögöt és haramia seregét a hasadéka bérekeszték, hogy onnan senkinek menekülése, hanemha hadsárcsarnok, ne lehetne. Jól számított Privoda kapitány. Ő tolvaj elméje ügyes volt már az ilyen praktikákban. Jól tudta, hogy nemes Torda városának polgárai a minapi fosztogatás miatt is a két Ördög fel vannak dühödvé, s biztosra vélte már a két Ördög veszedelmét. Sámte mosolygott, ha elgondolá, miként fogja ő a két haramiavezért mázsás vasa verve Steinville generális elállítani — két huszonnégy óra alatt. A tizenkét lovasnak a tordai segítséggel Peterd felől délelőtti tíz óra körül kellett a hasadékat elzárni, ő maga is az ő ráczáival és lovasaival ugyanekkor levén indulandó a túri határ felől.

Ime tehát az ő serege volt az, kinek megkezdte a haramia őrnek tülök-bömbölése. Az ő lovasainak trombitahangja harsogott a küzdő felek fölébe a sziklahasadék szirtoszlopai közül.

De jó Patkós Dani nem hallá meg sem a tülökhangot, sem a trombita harsogását és ő nem látta meg Privoda kapitány marczona seregét. Ő csak a Fehér Ördögöt látta maga előtt dárдавегű rettenetes szalfájával s haramiaseregével, és csak annak hangját hallá, a mint a rohamot vesztényelte. Ő rá nem ért arra, hogy szemefüle másra is vigyázzon, mint azokra, kik életére törtek.

Nagy lón azonban bámulása, midőn látta, hogy a Fehér Ördög megáll, hátra tekint, a rohamot abbahagyja, magas köre ugrik s aztán egy pillanát mulva elordítja magát.

— Hóhó! megálljatok! Utánam, föl a várba!

E szavak után sebes bakugrással futott a barlang feljára felé.

A haramiasereg, a mint vezérének hangját hallá s futamodását észrevette, nosza sietett ő is el nem maradni vezérével. Patkós Dani csak azon vette észre magát, hogy egyedül áll a sziklafal tövében s hogy ellenség nincs mellette, nincs előtte, sem közelben, sem távolban. A ki volt és a ki volna: az fut előre eszeveszetten.

Nosza ő sem vala hát rest, utána iramla a futó seregnek s taglóját suhogatva kiáltá utána:

— Megálljatok hé, ribancz ebek! Megálljatok egykissé, hadd verlek agyon benneteket.

De bizony azok szót nem fogadtak, csak menekültek gyorsan föl a várba.

A Fehér Ördög már fele után járt a följárónak s nyilvánvaló volt, hogy mindjárt megmenekül s öt Patkós Dani taglója el nem éri. Lehetett már Patkós Danitól vagy százötven lépésnyire.

Patkós Dani ekkor megállt, megfeszíté két hatalmas lábát, feje körül kétszer megpördíté rettenetes taglóját s czélba véve a Fehér Ördögöt, utána hajtá azt.

Nagy bűgással repült a tagló a levegőben mint halálmadar, fénye levillogott a futó haramiákra s iszonyu csattanással oda esapott a Fehér Ördög háta közepébe. A Fehér Ördög nagyot bődült, állóhelyében megfordult, szalfáját magasra tartá, kezét még egyszer kinyujtá s aztán arczra esve, a feljáró sziklának magasáról remíté zuhanással legörgött a mélybe. A tagló még akkor is háttában volt, mélyen beleragadva kettéhasított gerincezébe.

A futó haramiák nem tudták, mi történt. Csak azt látták, mikor a vezér, mintha villám sújtotta volna le, élettelen zuhant le a hasadék fenekére. Egy pillanatra megdermedtek, kétségbeesésük ordítása messze betölté a sziklanylást, s aztán felocsudva, még rohamosabban kapaszkodtak fel a barlangvár odújához, egyik a másikat taszigálva le a mélybe. A kurucz vitéze nem gondolt többé egyik se.

De gondolt Anika, az istentelen boszorkányfajzat.

Régóta ott állott ő már a feljáró tetején, a barlangvár kapujában, nagy négyszögű kő csucsán. Tüzes két szemére, piros orozájára oda tüzött a nap sugára. Piros viganóját, islógos, ingvállát, fekete fényes hajfürteit, haja fonatának hamiskás szalagjait ott lobogtatá az enyhe déli szellő. Ugy állott ott a magában-mozdulatlanul, mint ártó csillag. Szemeinek tüze oda tüzött egyenesen jó Patkós Daninak deli természetére.

(Folyt. köv.)

Nemzetiségi szívósság a románoknál.

Eddigél a nemzetek eredetének kutatásánál csaknem kizárólag a nyelvkontság szolgálatát végezték ott, hol a történelmi adatok megszakadtak — s ezek megszakadnak természet-

szerüleg minden népnél fölfelé, mert hisz a történetírás csak csattanósabb eseményeket jegyzett föl, de csecesem-, sőt inkább embrió-korában, de kipusztult a marháiból, s különösen Moldvában, hol minden 8—10 családra jut egy zsidó korcsáros, a «Románul» (1880. január 26-iki szám) bevallása szerint oda jutott a szegény földműves, hogy munkáját, tehát más szóval őt magát, eladják evreke előre, s az ily eladási szerződényt a törvény szigoruan végrehajlja, s így az alkotmány szerint szabad oláh polgár tulajdonképen nem egyéb fehér rabszolganál, eltulván egyuttal a rabszolgá minden bűnét: az iszákosságot, restséget és ravaszsgát is.

Es mégis ez a nép hódít, sok ezere meg egy idegenek száma, kik évenként ide jönnek s itt rumunkká lesznek. Saját statisztikusaik állítása szerint az igazi rumunsg inkább fogy, mint szaporodik; a tényleges szaporodást az évenként bevándorló s itt rumunna való idegenek ezrei okozzák; a csángó és a moldvai magyarok tudni, mint nem tudnak a városokban született tősgyökeres magyar, német vagy más nemzetiségű iparosok gyermekei anyanyelvükön. S e hódítást nem a kormány intézkedései okozzák; hisz a kormány s az alkotmány megtíri ugyan az idegeneket, de például a tömeges bevándorlást, a kolonizációt eltiltja, az oláh naturalizációt oly nehezen adja meg, hogy a folyamodás után 10 évig kell itt lakni, s akkor is az országgyűlés többsége határoz, megadassék-e vagy nem? az idegenek ellen legfeljebb annyit tesz, hogy hivatalt, kenyeret idegennek nem ad, ha csak akad arra a hivatalra alkalmas rumun. Nem is az uri osztály rumunizál, a mely ugyan barátságos és vendégszerető, de maga is jobb szeret francziául, mint oláhu társalogni; hanem rumunizál maga a nép, a hivatalnok, kereskedő s leginkább az iparos osztály, mely «nyamczulés»-nak csufolja ugyan az idegent — még a magyart is, — de azért vele iszik, vele mulat, vele barátokzik és csak románul beszél, s épen így románizál falun a paraszt azon vis inertiae által, hogy csak románul beszél.

Hallottam én tekintélyes szerbekről, hogy vannak szerb falvak, melyek 50—60 év alatt teljesen eloláhosodtak; és hogyan? — Felelet: 50 év előtt a tiszta szerb vagy rúcz faluba hozott feleségül egy legény oláh leányt, ettől a nőtől megtanultak oláhu annak férje és gyermekei, ezektől a szomszédok gyermekei, majd ezeknek ferjei és női; mert az az egy oláh fáta soha, míg élt, egymaga egy szerb falu közepén szerbül meg nem tanult.

De még, ha megtanul, sem beszél más nyelven. Volt egy híres orvos barátom, ez beszéli, hogy a katonai kórházban Szerbiában volt két oláh beteg, s ő nem tudván oláhu, kénytelen erőltetetté, hogy nem tudnak szerbül. Egyszer, — gyomond, — próbára tettem őket, azt mondom szerbül a segédorvosnak: «készítse elő a szükséges műszereket, ennek az egyiknek le-
vájuk a lábát». — Bezeg megszólalt ekkor az oláh szerbül és tisztán, mint a ki ott született, rimázkodott a doktornak, hogy csak ne vágassa le lábát! Addig minden kérdésre konokul ezt felelte: «nu stiu — nu stiu» — s ez a nu stiu az, a mi török, tatár, görög uralkodás alatt megvédte őket, s a mi rákenyszeríté az idegent, hogy tanuljon meg ő románul.

Magyar gazda Amerikában.

Az Egyesült-Államok Florida tartományában 1876-ban meglepedett Faragó Kázmér hazánkfia (a Khinában levő Faragó Ódon testvéröccse (Long-Wood nevű, őt év előtt keletkezett ültetvényes telepéről 1880. jan. 14-én levelet irt édes atyjához, ki a bácsmezei Szt-Istvánon lakik. Ez, Faragó Gábor ur, rendelkezésünkre bocsátotta a levelet, de mint írja «koránt sem buzdítás végett a kivándorlásra, mert ezt fának eddig kiállott nélkülozései és szenvedési eléggé megbánathatták vele.» hanem az ottani egyházi viszonyok és gazdálkodás ismertese végett. Im itt közöljük az amerikai magyar gazda leveleiből a következő részleteket:

Soha nem értem még oly szép időt karácsonykor, mint most. Junius meleg, tiszta verőfényes nap mosolygott, csak gyenge szellő lengett, mi a meleget kellemesebbé tette; kőrökörül haragosan, zöldellő fák, friss, gyengébb színezetű új hajtásokkal, a leanderek hajladoztak a nagyszerű virágoktrák

ban. Akkor keveset dolgozott és sok marhát tartott, ma megfordítva tömérdeket dolgozik, de kipusztult a marháiból, s különösen Moldvában, hol minden 8—10 családra jut egy zsidó korcsáros, a «Románul» (1880. január 26-iki szám) bevallása szerint oda jutott a szegény földműves, hogy munkáját, tehát más szóval őt magát, eladják evreke előre, s az ily eladási szerződényt a törvény szigoruan végrehajlja, s így az alkotmány szerint szabad oláh polgár tulajdonképen nem egyéb fehér rabszolganál, eltulván egyuttal a rabszolgá minden bűnét: az iszákosságot, restséget és ravaszsgát is.

Magyar gazda Amerikában.

alatt; a rózsák szintén kinyitották különféle színű kelyheiket; míg agavék hajléaik végű bimbóval tele, beljebb már nyílt virágok, majd különböző nagyságu gyömolcsók, majd ismét sárguló almáikkal gyönyörödötték ápolójukat; sőt még a szőlők sem maradhattak ruha nélkül, s azok is büszkén tolták előre piros bimbóikat. Egész mostanig nem volt fagy; sokan mondják, hogy nem is lesz; de némelyek állítják, hogy még lesz februárban. Ne adja isten, mert sok kárunk lenne. Minden hajt; ha nem lesz fagy, guanók igen sok lesz; én már babot és uborkát is vettem; a paradicsom virágzik, a fehér répát, salátát már rég használjuk; sárga répa, petrezselyem, hagyma, szépen nőnek; a paprika, tavalyi, tele gyömolccsal és virággal.

Fám még csak 250 körül van ültetve; igen száraz az idő, nem merem mozgatni őket, aztán meg mind hajt; de mihelyt esed lesz, fogok újra ültetni. Az új kerítés négy ötöd része már elkészült; ha az egész meglesz, úgy — vagy negyven hold lesz kerítés alatt. A narancsok, mintegy tíz hold terület, egy mellékerítéssel lesz egy oldalról elválasztva, a másik rész pedig marhalegelőnek marad.

A vasutat már építik. Letelepíteni szándékozik jönnék ugyan, de csak nézegetik a helyeket, nem igen alkuszna. Nem sok reményem van eladhatni az idén; és ha az idén nem jön vévő, akkor már nem adom el, míg a czimet meg nem kapom, mert akkor megtakaríthatom azt a 200 dollárt, mit az államnak kellene fizetnem, mert az őt évem 1881 május havában jár le.

A GÖZHÁZ.

VERNE GYULA REGÉNYE.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Az indulás.

Május 6-kán már hajnalok elhagytam a Spencer-szállót, egyikét a legjobbaknak Kalkutában, a hol megérkezésem óta szállva voltam. Ismertem e nagy város minden rejtelmét. Reggeli sétáim, gyalog, a nap első még hűs óráiban, esteli kirándulásaim kocsin, a Strandon, egész a William-erődig, az európaiak fényes fogatai közt, melyek majdnem megvetőleg szegédtek a pohos és vaskos benszüllött babúk nem kevésbé pompás kocsiainak utait; kirándulásaim a bazar-nevet nem méltatlanul viselő sajtyszerű kerkeskedő-utczákon át; látogatásaim a holtak el-
égetése helyére a Ganges partján, a természet-tudós Hooker növény-kertébe, a négykezü bálványistennőjéhez, mely a külvárosi templomok egyikébe rejtett el, a hol a modern polgárisultság a naiv barbársággal érintkezik; az alkirály palotája, a chowringhi-úti különöz palota s a Town-hall (korunk nagy embereinek ez emléktára), a Hugli-parti érdekes mecsét, a kitérő, az angol kereskedőhajók e gyűlöhelye — s nem volt hátra más, mint bucsut mondani mind ennek s elutazni!

E reggel hát egy palki-gari (kétlovas silány szekér) jött értem a kormányzó-terre, s vitt egyenesen a Munro ezredes bungalója kapujához.

A külvároson kívül száz lépésnyire várt már vonatunk. Csak bele kelle szállásolni magunkat — mert valóban beszállásolnának mondható e vonatba lépés.

Önként értetik, hogy podgyászunk föl volt már rakva az erre rendelt helyre. Egyebiránt csak a szükségesekeket vittük magunkkal. Csupán a fegyvereket illetőleg volt Hood kapitány oly makacs, hogy a nélkülözhetetenség fogalmánál nem alkudt kevesebbire, mint négy enfield-karabina, négy vadászpuskára, két kicsa-lespuskára, nem is említve a nem kis számú revolvert, vontesövüt és szóró puskát — összesen annyi fegyverre, a mivel az egész utazótársaságot és személyzetet nyakig föl lehetett volna fegyverzeni. E készlet inkább a ragadozó vadállatok, mint a peccenyeadó vadakat látszott fenyegetni — de e részben a mi Nimródunkkal nem lehetett vitatkozni.

Egyebiránt Hod kapitány volt a legegülsőbb, a legboldogabb az egész társaságban. Örült, hogy ezredes barátját sikerült kiragadnia hideg, télen közönyéből; örült, hogy az ország

északi hegyvidékeit látogathatta meg és pedig ily páratlan járművön; s örömeinek nem csak különböző jakúitásokkal adott kifejezést, hanem oly kézzorításokkal és öklirázásokkal is, hogy majd szétmorzsolta tenyeréket.

Az indulás órája ütött. A gőz-ist fészült, a gép működése csak a jelle várt. A gépész helyen állott, kezével a szabályozón. Fölhangzott a szabályszerű jeladó füty.

— Indulj! — kiáltá Hod kapitány, kalapját rázva — indulj, aczel-óriás!

Az «aczel-óriás» megérdemelte nevét s meg is maradt rajta mindvégig.

Az indulás percében szóljunk egy pár szót a kezelő és szolgazemélyezetről, mely a két gőzház közül a másodikat foglalta el.

Storr, a gépész, előbb a «Nagy Delindiai» társaság szolgálatában állt angol születésű ember volt; az imént lépett ki onnan, s Banks, a ki ismerte alkalmas voltát, szólította fel őt, hogy lépjen a Munro ezredes szolgálatába. Negyven év körüli, ügyes, és mesterségében tökéletesen jártas embernek bizonyította magát.

A fűtőt Kalutnak hívták. A hinduk azon osztályból való volt, a kik nagyon kapósak a vasuti üzleteknél, mivel a hindu égalj tropikus melegt a gőzgép fűtésének fokozása mellett is elbirják. A vörös tenger melletti arabok közt is találkoznak ilyenek. Ez emberek legfőbb izzadnak oly hőmérsékben, a hol az európai ember azonnal megsülne. Szintén igen szerencsés választás.

A Munro ezredes saját szolgálatára egy a Gurka-törzsbeli Gumi nevű hindu volt rendelve; oly ezredben szolgált előbb, mely elfogadta amaz új szerkezetű töltények használatát, melyek a szipoj-lázadás kitörésére alkalmat adtak volt. Kis termetű, vézna, de eleven, gyors s minden tekintetben kipróbált hűségű ember volt; s folyvást viselte még ezrede fekete egyenruháját, melyhez úgy ragaszkodott mint a saját bőréhez.

Mac-Neil őrmester és Gumi testület-lekkestül hívei voltak Munro ezredesnek. Miután oldalt mellett küzdöttek az indiai háborúkban s részt vettek sikeretlen kísérleteiben, hogy Nána Sahibot feltalálhassa, — vele együtt vonultak a magányba vissza, megesküve, hogy soha el nem hagyják urokat.

Mint Gumi az ezredes házi szolgálja, ugy volt Fox — telivér angol, igen vidám, közlekeny legény — a Hod kapitány ruha-porolója, s színtől dühös vadász, mint ura. A besületes fia mostani állását el nem eserlette volna semmi mással a világon. Ügyessége, fürgesége méltóvá tették őt nevére: Fox — róka, de olyan róka, mely már a harminezhetedik tigris terítette le, épen hárommal kevesebbet mint gazdája, ki már a negyvenedikét volt. Egyebiránt egyikök sem szándékozott itt megállapodni.

Hogy a személyzettel egészen készen legyünk, említenünk kell még néger szakácsunkat, ki a második lakosztály előszobájában uralkodott. «Monsieur Parazard» francia eredetű, de minden széleségi fok alatt sült és fagyott már — tökéletes volt a maga mesterségében, melyet nem is mesterségnek, hanem hivatásnak tekintett, melynek fontossága érzetétől teljesen át volt hatva. A szó teljes értelmében «áldozott», mikor egyik tüzhelytől a másikhoz ment, s a sőt, borsot és egyéb fűszereket, egy vagy két pontosságával osztogatta a különböző fazekak és lábasokba; de oly tiszta, ügyes, és jó izlésű ember volt, hogy e szakácsi hiuságot meg lehetett neki bocsátani.

E szerint: Sir Munro ezredes, Hod kapitány, Banks mérnök és én — egyik, Mac-Neil, Storr, Kalut, Gumi, Fox és monsieur Parazard a másik házban: összesen tíz személyből állt az egész utazótársaság, melyet az aczel-óriás a hindu felszöveg északi tájaira volt szállítandó. Ne feledkezzünk meg még Fann- és Blakk-ról, két vadászkytáról, melyeknek kitűnőségét a szörös és tollas vadak megfogásában a kapitány nem győzte eléggé magasztalni.

Bengál ha nem is legerdekesebb, mindenestre a leggazdagabb tartomány a Hindosztánban; népességénél fogva a hinduk tulajdonképeni hazájának mondható. Észak felé egészen a Himalaya meghághatatlan magaslatáig terjed — s uti tervünk megengedte, hogy átló-irányban szegyük át egész területét.

Beható tárgyalás után a következő uti tervben állapodtunk meg utazásunk első szakaszát illetőleg: néhány óráig a Hugli (a Gangesnek

Kalkutta mellett folyó ága) partja hosszában haladunk fölfelé, balkézre hagyjuk Csandernagor francia várost, onnan a vasut irányát követjük Burdvánig s kerülőt teszünk Béhár felé, hogy Benaresnél újra a Gangeshez érkezzünk.

— Barátim, — mondá Munro ezredes, — utunk irányának meghatározását egészen rátok bízom. Határozatok nélkül. A mit határozatok, azt én elfogadom.

— Kedves Munro, — veté közbe Banks — mégis illendő, hogy ön is nyilvánítsa nézetét —

— Nem Banks... nekem egyik tartomány meglátogatása nem fekszik inkább szívenem, mint a másik. Csak egy kérdést mégis: elérve Benarest, mely irányt gondolja ön hogy választunk tovább?

— Északra! — kiáltá türelmetlenül Hod kapitány — Oude-n át egyenesen a Himalaya-hegységnek.

— Jól van, barátim, akkor, — felelt Munro ezredes — akkor talán kémi foglak... De ne szóljunk most erről. Majd ha eljő az ideje. Addig vigyetek, a merre akartok...

Munro ezredes e szavai szegyet ütöttek a fejembe, vajjon mi a terve, czélja? Csak azért egyezett az egész utazásba, mert remélte, hogy az valamely föltett czéljának fog szolgálni? Nána-Sáhibra gondolt-e s ha e hindu főnök még

Tíz órákor reggelire terítettek az ebédlőben, s bár kevésbé voltunk összeráva mint a legkényelmesebb vasuti kupében lettünk volna, tisztességesen hozzáálltunk a falatozáshoz.

Utunk a Hugli balpartján vezetett, mely legnyugatibb ága a Gangesnek, annak a folyamhálózatnak, mely a sunderbundi deltát oly szövevényesen fogja be s öntözi. A félsziget e része merő víz-képződmény s iszaprakodvány.

— A mit ön itt maga előtt lát, kedves Maner, — szólt hozzám Banks — mind a szent folyam hódítványa, a mit a nem kevésbé szent bengáli öböltől foglalt magának. Idő kérdése az egész. E talajban tán egy homokszem since, a mi ne a Himalaya oldalából jött volna ide, hogy iszapképen itti lerakódjék; a folyó, késlekedve a tengerbe ömleni, itt medret készített magának...

— Melyet gyakran változtat, — tevé hozzá Hod kapitány. — Szeszélyes, képzeltő, igazi holdkörös folyó ez a Ganges! Várost építenek a partjára... s néhány század mulva csak azt veszik észre, hogy a város egy szikkadt lapály közepén fekszik, tiz mértföldre a folyótól. Így járt Radzomahál, így Gaur, hajdan mindkettőnek falát e hűtlen folyó mosta s most majd elvesznek szomjani!

— Nem fog elmaradni, tudom; valamint nekem sem a negyvenegyedik.

A «tigris» szó e párbeszédben egyik részről sem modatott ki. De a két vadász jól értette egymást.

(Folyt. követh.)

Egyveleg.

* A német helyesírás reformja pár év óta nagy hullámokat ver a németországi sajtóban s most már oly sokféle javaslat van alkalmazva, hogy az olvasó gyakran alig képes magát tájékoztatni. A «Kölnische Zeitung», egyike a legtekintélyesebb német lapoknak, szintén következetesen kihagy most egyes «fölsleges» betűket, így az egyik «-et» a «niss» végzetben, a «-t» ily szavakban, minők Theil, Rath, Noth, Muth s ezek összetételei, továbbá a «thum» végzetben, ezenkívül az egyik «a» betűt ily szavakban Waare. E helyesírást természetesen csak egy kis töredék fogadta el, de számunk folytonosan terjed.

Mennyi hirlap van a világon? A «Times» szerint most a föld kerekéségén 23,290 ujság jelenik meg. Ebből 13,600 esik Európára, és pedig 3778 Német, 2509 Angol, 2000 Francia, 1226 Olaszországra, 1200 Ausztria-Magyarországra, s 500 Oroszországra, Ázsiának 388, Afrikának 50, Amerikának 9129 lapja van. E számok valódiságáért perze a «Times»-re kell hártanunk a felelősséget.

AZ ANGOL KERESKEDŐHAJÓK GYÜLŐHELYE.

NOS, FOX?

A GÖZHÁZ.

életben van, remélte-e hogy öt északon fogja feltalálhatni? Nem zárkoztam el a gondolatot, hogy az ezredes valami ilyes utógondolattal kelt utjára, s ugy tetszett nekem, hogy Mac-Neil abba be van avatva...

A regg első óráiban behelyezkedtünk a gőzház lakosztályaiba. A veranda ajtaja s ablakai nyitva voltak s a szellőztető készülék türethetőbb tette a légmérsékletet.

Az acél-óriást Storr lépésben tartotta. Óránként egy kis mértföld — ennyi volt indulási sebességünk s ennél többet nem is kívánhattak oly utasok, kik a vidék szemléletében is akartak gyönyörködni.

Kiérve Kalkutta külvárosai területéből, egy esomó európai kísért, kik báméskodva néztek sajtáságos uti készülletünket, s még nagyobb tömeg hindu, kiknek bámulata majdnem babonás félelemmel vegyült. A tömeg lassanként ritkult, vagyis elmaradt, de a kiket az uton találtunk, el nem mulasztották, hogy meg ne álljanak s a bámulás hindu felkiáltó szavával: «vász, vász!» ne közsöntés járművünkét; önként értetik, hogy e felkiáltások nem annyira a két pompás kocsiházat, mint az óriás termetű, de a természetet csalódásig híven utánzó elefantot illették, melynek orrmányából a gép füstje gomolygott.

— Ej, — mondám, — nem félhet-e hasonlósorsról Kalkutta is?

— Ki tudja?

— Azt egy gáttal is meg lehet tenni, ha szükség! — szólt Banks. — Semmi sem könnyebb, mint egy folyót kiteríteni az utjából. Mihelyt az angol mérnökök szükségesnek találják, azonnal kényszer-ínget huznak a Ganges nyakába.

— Szerencséje, édes Banks, — mondám — hogy egy hindu sem hallja. Meg nem bocsátaná, hogy így beszél szent folyamáról.

— Az igaz! A Ganges az isten fia! Vagy maga az isten! s a mit tesz, az nekik mind jó.

— Ugy van, még a pestis és a ragály is, a mit kigözlögése terjeszt; még a krokodilok és tigrisek is, melyek körében oly jól érzik magukat s oly dusan tenyésznek és szaporodnak — ha olykor nem irtogatnók! — No's Fox? — fordult a kapitány hirtelen porolójához, ki éppen az asztalnál felszolgált.

— Tessék, kapitány uram.

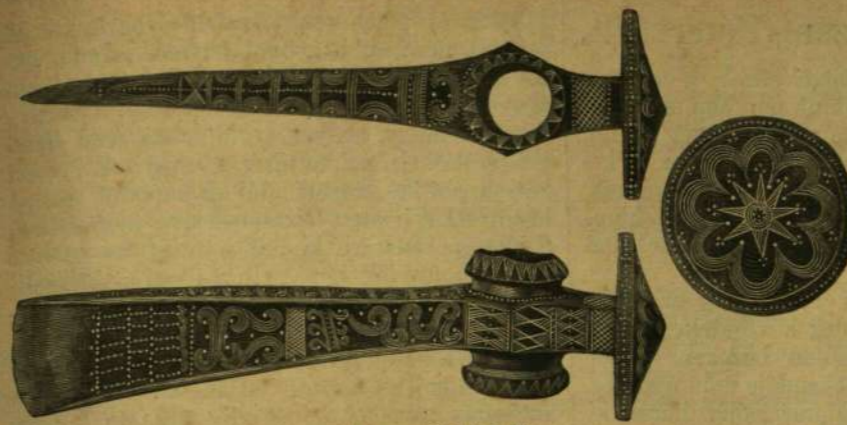
— Nemde a harminczhetedikét ölted meg? — Ugy van, kapitány uram; két mértföldnyire Port-Canningtól; egy este —

— Jól van, jól, Fox; ismerem a harminczhetedik történetét. Jobban érdekelné a harmincznyolczadik, ha azt tudnád.

— Az még hátra van, kapitány uram.

Posta-bál. Dr. Stephán berlini főpostamester eredeti bált rendezett a farsang végén. A lépcsőkön, az udvari ünnepélyeken szokásos szolgák vagy diszörök helyett postakocsisok állottak diszruhában, kik — az ostorral tisztelegtek. A kotillon a legnagyobb meglepetéseket hozta. Észre lehetett venni, hogy a posta- és táviráda-főnökél van az ember. Így pl. a terembe egy teljesen felszerelt postakocsi hajtott be; majd meg egy hatalmas táviráda-pózna körül jártak a tánczot. Egy levélsektrényből, milyent az utzasarkokon látni, leveleket osztogattak, melyek durranó cukorkákat tartalmaztak. Volt egy villanyos világító-torony, mely csodás dolgokat művelt. Ha az igazi tánczospár érinté meg a villanyos kulcsokkal, a világító torony villanyos fényt árasztott a terembe és a pár tánczolatott. De ha a világító torony megtámadta a szolgálatot, az illető párnak le kellett mondania. Ezen csodaműszerben egy villanyos telep működött, mely a főpostahivatal pinceszéjében volt elhelyezve. A vascora 1 óra tájban kezdődött, melyre postakocsisok trombitával adtak jelt. Az egész ünnepély, mint gondolható, igen kedélyes volt.

A holttestek elégetése. Amerikában a halottak megégetése mindinkább divatba kezd jönni. Washingtonban február elején a fiatal Dolly Hartman holttestét, kevéssel halála előtt nyilvánított kívánsága szerint, a Le Moyné-féle hullágetető készülékkel elhamvasztották.

A ravazdi leletből.

Ujabb régészeti leletek hazánkban.

A magyarországi leletek bősége s tudományos érdek szempontjából egyaránt figyelmet érdemelnek. A múlt években annyira meggyűlt az anyag, hogy csak kuttatószertől összeállításra is évekre menő munkát vesz igénybe. Az idej «Archeologiai Közlemények» egész sorát hozzák a becsesből becsesebb s az egész

ismertető a csésze alján neveket vélt látni, de csak az egyiket ismerté föl tisztán: az «alberti» gót kurziv-betűvel írott nevet. Az 1499-es évszám is rémlett a tudós szakbuvár előtt; ezzel a későbbi tulajdonosok kívánták csészéjüket így szignálni.

A másik ábra egy négy helyen átlukasztott kerek lemez ábrázol. Nyilván arra való ez a négy lyuk, hogy föl

hessen varrni, vagy szegezni. Góth betűs körirata visszafelé olvasva: «Magister Sinka.» A közepén dűlt helyzetben lévő részelt pajzs látható, fölötte: egy díszes csöböráralaku sisak, tornadiszzsal. A pajzs fölött balra a félholdba karajozó csillag, jobbra meg szőlővenyige látszik. A czimeralakokat nemigen lehet meghatározni, annyira elmosódnak. Ez a darab a lelet korának meghatározására a legfontosabb. Sinka ma-

ritka, mivel az eddig föltalált votiv kezek száma összesen is kevéssel haladja meg a harminczet.

E rövid leírásokból, s ebből az egy fogásból is láthatják olvasóink, mennyi érdekes anyag gyűlt föl a régészet terén, melyen újabb idő óta rendkívül eleven pezsgés tapasztalható.

Th. L.

Utczai élet Szent-Pétervárott.

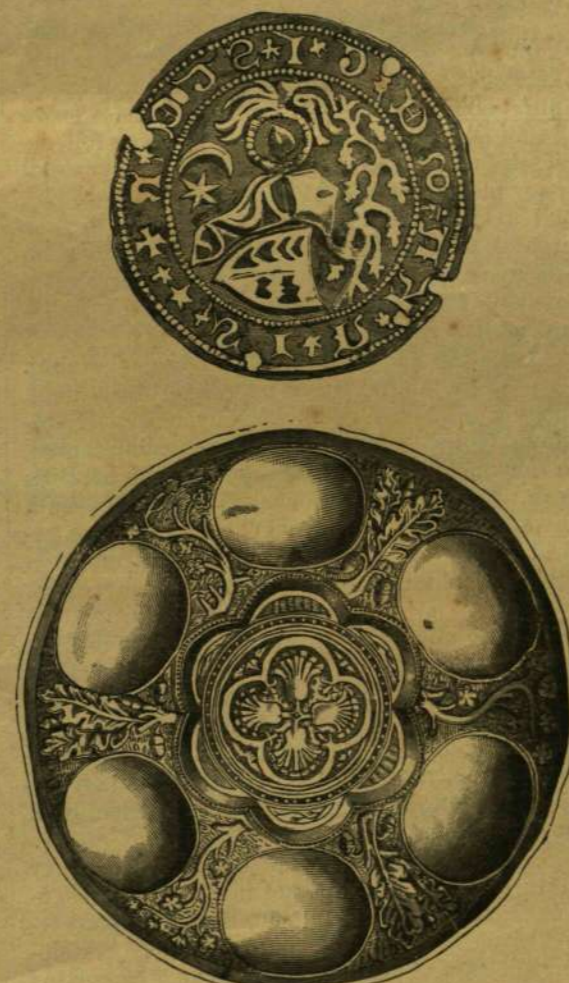
A nagy városoknak mindenütt megvan a magok speciális jellege, megteremtik sajátos alakjaikat, melyek lassanként a város társadalmi életének nélkülözhetlen vagy legalább jellemző részeivé lesznek. A szentpétervári életet kivált tarkasága jellemzi.

Tarka élet az, tarkább talán bármely más fővárosnál. Már csak a katonák hány és hányfélek: külön ezredek a kaukázusi törzsekből, külön a tatárokból, finnekből, kozákokból, lengyelekből a kis és nagy, a fejr és fekete oroszokból s a nagy birodalom majd minden népfajából, mindegyik más és más egyenruhában, más tartással, arccal és faji sajátosságokkal.

Hát a polgári nép mily zagya keverek

Római fogadalmi kéz (a zsenai leletből.)

A kiskunhalasi leletből.

Római fogadalmi kéz (a zsenai leletből.)

művelt magyar közönséget érdeklő lelet-darabok szakszerű leírásának, díszesen illusztrált kiadásában. Ezek közül mi is időszerűnek tartjuk néhány legkiválóbb darab bemutatását.

Az 1876-iki hazai leletek közül nagy hírre jutott a kiskunhalasi. 1876-ban április 23-án Vilonya Antal halász a halasi határban levő fehértói tónak alsó végén, az iszapban 21 darabból: csészékből, lemezekből álló leletre bukkan. Két legérdekesebb darabját itt láthatják olvasóink.

Ezek közül a nagyobbik egy kerek ezüst csésze, melynek belső oldala meg van aranyozva, külső oldala csupasz, a szélén van ugyan egymásnak álló levelekből s zig-zugos vonalokból álló ékítmény, mely szélében aranyos. A csésze átmérője 0.15". A mint a rajzból is látható, a csésze középső része külön készült kerek lemezből áll, mely hat kerek összefüggő félkörrel körded idomra van kidomborítva. A lemez öntött művű. Ezt a középső lemezt, melynek legbelsejében négy foszladek szélü virág látszik, hat hálgyalforma melyedés fogja körül. Az

* Magyarhonon régészeti leletek repertoriuma cím alatt dr. Hampel József szabatos összeállításban magyarázza részletesen és a mellett vonzó modorban.

gister ugyanis, kirol a körirat emlékezik, a XIV. század elején szerepelt, s nevét, mint vítézi tetekben, erős harcokban jeleskedőt, dicsérik az oklevelek.

Másik három ábra györmegyei ravazdi, igen ékes, tokos vést ábrázol. A vést karimája lapos, elől csucsba szögellik, hátsó része hibás öntés miatt félkörüleg behajlik; hossza csutától 0.13".

Két nagyobb ábra, krassómegeyi Zsena községből, vasuti földmunkálatok alkalmával lett római fogadalmi kezét tüntet föl. Jobb kéz; a hüvelykujj végéből toboz nó ki; a tenyéren legfelül kosfej látszik, alatta jobbra forduló sas, ennek balszárnya alatt tekenős béka s a keskenyebb oldalon egy a hüvelyken fölfelé tekerőző kigyó, e mellett caduceus és a tessera, mely póznára van állítva, e fölött egy béka igyekszik fölfelé. A kéz fejen egy nagy kétfülű edény látszik, melynek öblét egy meg nem határozható tárgy takarja; az edény mellett ott van a fölmászó gyík. Mindez állatok bizonyára vést üző jelvények; a sas, mint Jupiter állata, a kosfej, mint Jupiter áldozata szerepel. A többi jelvény: az edény s a tessera, vagyis a császári parancs, melylyen gabonát rendelt kiosztatni, a jólétet jelezi. Egyike a muzeum legérdekesebb római kori emlékeinek, de általában is

minden elemekből! Ezek közt alig hiányzik Európának csak egy nepe is s Ázsiának is hány nemzete van itt képviselve. Megtalálni a spanyolt, az olaszt, Britannia fiát s az izlandi normant, és mindjárt mellette a bokharait, a hindut, a sárga khinait, a szikár arabot, vegyest a kirgizzel, s a kalmuk puszták lakóival.

Mi azonban ez alkalommal Szentpétervár saját, hogy egy mondjuk, benszüllött, vagy ott legalább állandóan megletelepült alakjaiból ki-vántunk összeállítani egy csoportot, azokból az alakokból, melyeket az orosz főváros nevelt föl magának s idomított társaslete igényeihez, alakokból, melyek Szent-Péterváru után otthon vannak s ott minden időben föltalálhatók.

Természetes, hogy ez alakok legtöbbjének foglalkozása olyan, mely a lakosság mindennapi igényeit kielégíteni tette hivatásává. Mint miná-lunk Budapesten, úgy Szent-Pétervárott is, az utcákon s házakhoz járva hordják szét, egyes házalók a tejet, tojást, baromfit s más minden-nap szükséges dolgokat; szegény lakosok szá-mára külön mozgó konyhák vannak, hol muszka szokás szerint tojást, kenyert, sült burgonyát s néha kávét is lehet kapni egy pár kopokért; hordárok s berkoecsisok különböző nemei álla-nak nyilvános szolgálatra, rendőr, rongyszedő,

Deym dandárparancsnoksága alatt. Most már tudtuk, hányat ütött az óra.

Guyon előre ment, beosztotta az útegeket jobbra és balra az ut mellett és a gyalogságot föllálította az osztrák sereg vonalánál szembe, de a hegy tövében nemcsak, várt vendégünk is, egy pár röppentyű képeben, megjelent, de kárt nem tett bennünk, mert fölfőtünk, sőt a falun is tul ment. Mi hasonlólag röppentyűvel választottuk, és pedig azokkal a röppentyűkkel, melyeket tőlők vetünk el Iglónál. Ez volt az első röppentyű a magyar seregénél. De ennek se volt semmi eredménye. Még egynehány ágyusztót váltottunk mindkét részről, holmi feleslegesség, de mind értelem nélkül. Ártatlan viszontlátási üdvözlések.

Ekkor egyszerre siri csend állott be, mint mikor egy irtoztató zivatar van keletkezésben. Még egymás között sem beszélünk, hanem néztünk, vártunk és gondolkodtunk, hogy vajjon mi lesz ebből.

S valóban még talán maga Guyon is remeggett, mert, ámbár személyes bátorsága rettenetesen volt, nem volt eléggé higgadt, sőt ellenkezőleg, igen nyughatatlan, s mi bármily vakmerőnek hittük is magunkat, mégis szepetünk a nagy feladat teljesítése előtt, mely elénk tárlt: ujonc zálóaljakkal hegyet mászni, azt a tömör, fejelemzett sort megbontani és szétgurasztani, teljes lehetlennel látszott s ha csak az istennya felülől közibök nem üt, mi azt innen alulról meg nem bontjuk, ez emberi erőnk meghaladja.

Más választás azonban nem volt, csak «győzni vagy halni». Ez volt Guyon egyedüli jelszava, mást nem ismert. Roppant hirtelen haragu volt; mint a lópor, azonnal fellobbant, s ilyenkor nyeregkapójából kirantván pisztolyát, cselozott, úgy hogy Radenits * kollégtát is agyon akarta löni, mikor elkésett az általa vezényelt lövéssel. A pisztoly vége homlokától csak egy arasznyira volt.

Kiadótat a parancs a támadásra. Zálóaljakaink megindulnak fölfelé s velök szemben ereszkedtek le az osztrák «plánkerekek». Honvédeink csak haladtak előre a hegyen fel, midőn azonban kibukkanya, az osztrák katonaság vonalát s plánkerjeit meglátták: mint mikor egy nehéz fekete fellegel a szél felkavar, úgy bomlottak szét a mi honvédeink sorai is. Egy része megállott, mintha sóbálványnyá változott volna, a másik része pedig szaladt jobbra a bükkös erdőbe.

Guyont ily irtoztató méregben soha se láttam; kék szemai kidülledtek, arca elsápadt, hozzám vágatott, szólami alig tudott többet, mint: «Schieszen Sie! Schieszen Sie!» — Én épen egy Iglón elesett irányzó helyét pótoltam, midőn Guyon parancsára két kartácsca a megfutamodottak elébe löttem, pontban 1 órakor.

A kartácsok megtették hatásukat. Részint a fagyos föld fölprecekelése, részint a bükkfák törzseiből kiszakadt forgácsok, részint magok a golyók szembe csaptak a futamodottak, — kik közül három el is nyult a földön, — s a többiek visszafordultak, mint a forgó szél.

Hol legnagyobb a veszedelem, ott van legközelebb az isteni segedelem.

Megfutamodott honvédeink már nem mentek neki az osztrák katonaság fekete vonalának, hanem annak balszárnya mellett lőtávolban futottak túl rajtok fölfelé a fenyvesbe.

Ezalatt Guyon előre ment s megindította a Szotzfried csapatát, s csatlakozva az ott maradtakhoz, kiknek élen ment keresztel a kezében a szent-anya Erdőssy, kit én csak Selmezen láttam hozzánk csatlakozni — indultak fölfelé. Megfutamodott honvédeink a fenyvesben gyülekezvén, az osztrák katonaságot hátra fogták a tüzeléssel.

Minden roszban van valami jó. — Ha katonáink az üjedségtől felszárnyalt lábakkal meg nem futamodnak s az osztrák sorait tul nem futják, akkor nincs rá eset, hogy ellenséinket megközelítsük, annál kevésbé, hogy elfoglalt állásukból kiverjük: vagy ha igen, úgy ezt csak irtoztató véráldozattal érhetjük volna el a legjobb esetben is. De így már a «platza» a miénk volt. Ez a véletlen körülmény győzelem fordította egész csatánkat; mert, míg megfutott honvédeink teljes biztonságban lövöldöztek lefelé, addig alulról, inkább balra huzódva, hogy az osztrák ágyukat fedezetekkel együtt az utból eltávolítsa, nyomult Szotzfried alezredes csapatjával. Ekkor az osztrák hadtest, mely úgy állott eddig, mint a Sion hegye, megmozdult, az ut felé huzódván a miénk elébe, mint mikor a zivatar egy eszmő garz vizet az uton. Bettenetes látvány volt ez! — Az osztrákok kiállított serege, a nélkül, hogy valami egyszerű műveletet tett volna, kénytelen volt szétbomlani s másfél óra alatt a hegy kopasz része, hol előbb oly rendületlenül állottak a németek, irtesen maradt, s a fensikön és alatta egy-két fejever sötétlett vegyesen az elesettek mellett, mint kormos szalmaszálak a fekete elégett gerendadarabok között, mellettök saját véreket följai, mint valami elszórt rózsák, festették pirossa a havat.

De most kezdődött a ne mulass! —

* Vajjon nem ez az a Dessewffy Zsiga, kit a «Függetlenség» 34. számában említ? mert én mára nem emlékszem. — Székely, J.

A németek tömörültek s vonultak hátra, míg honvédeink elszórt csapatjai egyesülve szakadatlanul üldöztek s előrenyomultak. Azonban minden utkanyarulatnál egy-egy bástyafalat képezett a levágtott sok helyett két ölnyi magasságu föld. Itt egész nyugodtan várták be az osztrákok honvédeinket s egy-egy rettenetes sortüzzel fogadták, hogy a hegy megrezgett bele. A miénk szuronyral verték ki őket minden állásukból, pedig ilyen keserves pozicioz talán 23 volt. Csak hogy itt is előnyükre szolgáltak azon honvédeink, kik a hegy fenyves részére folkaplattak. Mindig az osztrákok előtt és felettök jártak. Így jutottunk esteli 5 óra tájban a hegytetőre, hol az osztrák hadsereget teljesen levette a lankadság és kétségbeesés, míg a miénket a dicsőség anygala lelkesítette és tette még vakmerőbbekké.

Mi, tüzekek és huszárok, ebben az egész ütközethet, az elejét kivéve, ténélun mentünk a sereg után, s gyönyörködöttünk a huszárok gyöngédségén kik elhullott honvédeinket a havon kinyujtoztatták és fejök alá egy-egy elesett osztrák katonát tettek meg eltakarítottak. Az osztrákok sebesülteiket sem szedheték fel, oly sebesen rohantunk nyomukban.

A hegy tulsó oldalán, egy rozzant fogadóban, egy osztrák tiszt volt őrizet alatt. Azt a huszárok kilopták. Ebből látszik, mennyire szerették mi egymást és mennyire gyűlöltük ellenségeinket.

Borzasztó egy megvert sereg után menni és látni a lelőt, levekzetett s az ut árkaiba belököt fagyott hullát! A szél fúj és a havat szemközreibe, oldalbordái, vállá mélyedéseibe és ujjai közé töltötte fel, orra kilátását a hóból, de orrán tul egy mindig nagyobbodó hó barázdá-orom képződött, épen úgy, mint a hogy a sima mezőn egy bogács szára után kiképződik a hó orom fuvása.

Azon este Sirokán voltunk. Az éjzt künn a szép ragyogó esillagos ég alatt töltöttük, szomjazva, fázva, rongyoson öltözve, de mégis vígan és jó kedvvel, mert mindig csak volt a kulacsban egy kis borovicska.

6-an reggel keserves utunk volt Eperjes felé; ide minden ellenállás nélkül érkezünk meg este 5 órakor. A főtéren állottunk meg ágyúinkkal s az eperjesi polgárság azon melegen hozta legényeinknek — lehet hogy a Schliek tábora számára süttött kalácsot.

En a gyógyszerésznél voltam bekvártélyozva, hol kérpótlást nyujtott a háziak vendégzeretete azon keserves napért, melyet kiállottunk, hogy éket láthassuk.

Deés (Szolnok-Dobokamegye), 1880. febr. 19.

Székely József, mémnök.

Irodalom és művészet.

* Magyar költői művek a külföldi irodalomban. A Brassai Sámuel és Meltz Hugó által szerkesztett «Irodalomtörténeti Lapok» ez idei második füzeté Vajda Jánosnak «Mikor a nap süt az égen» című költeményét közli német fordításban *Wislöcka Olga*-tól (Brassódból), ki ezen — tudunkkal első — kiséreltével fölgerjeszti a kíváncsiságot hivatottsága iránt, hogy hogy óhajtanának annak további bizonyítékaival találkozni. Már mindenek előtt választása is — a költőt és annak egyik legkerekdelebb költeményét illetőleg — izlése választékoságára mutat. A *Magazin für die Literatur des Auslandes* legutóbbi száma élen szintén Vajda János «Husz év múlva» című költeményét közli *Wislöcke* Henrik fordításában. Kívánatos, hogy e kezdeménynek folytatása lenne. A külföldi irodalomnak egész a legújabb időnkig leginkább csak Petőfi költeményei és Jókai regényei után ismerte, kivételesen történt csak, hogy régiebb klasszikusközt is megjelent idegen nyelven egy-egy költemény; a legújabb idők jelensége csak, hogy költőinktől nagyobb műveket (Arany Buda halála, Petőfi János vitéze, Szilgényi Trónkeresője) is bemutatottak a német olvasó közönségnek. Mindez azonban csak arra szolgált bizonyítékkal, hogy a mi irodalmunkban is vannak egyes kimagasló tehetségek, fogalmat azonban ez nem nyújthatott a külföldnek irodalmunk gazdagságáról. Azt hisszük, szerencsés választást tette az, ki Vajda János válogatott költeményiből egy kötetet mutatna be a nyugati nagy nemzetek valamelyikének. Vajda nem irt sokat, de van több oly költeménye, melyek a lyrai költészetnek legszebb gyöngyei közé számíthatók. S költeményeinek fordítása annál is inkább ajánlatos, mert költészetének jellegét nem nyelvi sajátosságok s az idegen előtt érthetetlen faji, helyi különlegességek festése képezi, melyek többet-kevesebbet, de mindig veszítenek a legjobb fordításban is. Vajda nem genre-, de oly universalis költő, kinek erje a gondolatok eredetiségében, gazdagságában, fölfogása költőiségé-

ben fekszik. Képei festésében a színpompa, e mellett kiváltkép utóbbi műveiben a kivétel kerekdedesége és a nyelvi, vagy formai kidolgozás oly előnyök, melyek iránt minden műveltebb izlésű embernek, tarozzék bármely nemzethez, megvan az érzéke. Tehát oly költő, kinek szellemi termékei élvezhető zamatából a jó fordításban kevés évig el, ép úgy mint az igazi tokajiból, ha az ozezőn átviszik. Örömmel tapasztaljuk, hogy e nézet úgy hazai, mint külföldi irodalmi körökben mindinkább elterjed, s remélhetjük, hogy nemcsak a magyar névre, új fényt hozó sikeres eredményben fog nyilatkozni.

Degerando Antoniától, a szép készültségű magyar hölgytől, ismét jelent meg egy 8 ivre terjedő füzet Légrády testvéreknél «A munka történetének rövid vázlata» című alatt. Művét főképp Levasseur «Histoire des classes ouvrières» munkájából merítte, de a mellett különböző művelődéstörténelmi érdekes adatokat hoz fel a munkaadók s munkások viszonyáról a legrégebb kortól egész a jelenkorig. A munka folszabadulásának tulajdonítja a nemzetek szabadságát s a társadalom átalakulását anyagi s erkölcsi tekintetben is. Rang- és álláskülönbség nélkül mindenkinek munkának kellene lennie s egyuttal takarékoskodni. Emelkedett, messze szellem lengi át a kis könyvet; álláspontját eléggé jellemzi a jelmondat, melyet műve elére-irt: «A modern ember igazi neve: munkás». A 150 oldalra terjedő kis tanulmány érdemes az elolvasásra.

«Szabadság-költészet», munkás-dalok és szavalmányok» című alatt *Külföldi* Viktor egy versanthológiát adott ki, s abból megjelent az első füzet. A füzetet Gáspár Imre értekezése vezeti be «A munkás a költészetben», melyet a szerző egy munkás-estélyen olvasott föl. S a versek alatt is legsűrűbben Gáspár Imre neve szerepel. Költemények vannak még a füzetben Petőfi-, Czuczor-, Ábrányi- és Darmaytól, s nehány ismeretlenebb szerzőtől; fordítások Szász Károlytól, Udvartólytól, Rácz Mihálytól. A füzet Tetty Nándornál jelent meg, s ára 60 kr.

Petőfi Béccben. Mária Lewinsky oly sikere mutatta be Petőfi műveit a bécsieknek, az érdeklődés a magyar költő és munkái iránt, folyton növekedésben van. A közönség tetszése arra indítja az írói és művészi köröket, hogy a különböző szavaltati estélyek másorából most már ki nem hagyják a Petőfi műveit. A héten Streben, a bécsi konzervatorium tanára, rendez szavaltati estélyt s Wittmann és Lucian művei mellett Petőfi több költeményét is előadja.

Mezzofanti magyar versei. Kiderül, hogy a híres nyelvudós, Mezzofanti bírnok, a sok nyelvet közt magyarul is tudott. A Brassai és Meltz által szerkesztett «Összehasonlító irodalomtörténeti lapok» utolsó száma két kis magyar verset közöl Szofantól. Teza Emil pizai tanár talál rá a bírnok hátrahagyott iratai közt. Az egyik vers ez.

Imé! Mitsoda a' világ!
Valóban árnyék hűség!
Bóldog n' ki azt ismeri
És a menyországot nyéri!

A másik pedig a következő hexameteres epigramm:

Bóldog Róma! hol szentséggel uralkodik a lit;
Itt a' mesterség s itt diszleken a' tudományok.

Magyar tárgyú francia regény és operette. Alfréd *Julia*, a francia igazságügyminiszterium egyik tagja, ki hosszabb időt töltött Magyarországon, egy regényt irt, «Le Csikós» című alatt. A színlelő föláltva majd a népies rétegek, majd az előkelő világ s az események háttérét a szabadságharc képezi. — A párisi Fantasies-színházban egy «Girouette» című operetterre készülnek, melynek tárgya Magyarországon játszák a 18-ik században. A szöveget Bocage és Hémyer, a zenét pedig Coedés irta.

Népszéri természetudományi füzetek. A természetudományi társulat által rendezett népszerű előadások gyűjteményéből két újabb füzet jelent meg. Az egyik *Balogh* Kálmán fölvallása. «A vér szétosztásáról az emberi testben.» (6 ábrával), ára 25 kr. A másik *Schiller* Alajos értekezése «A levegőről és folyóssá tételéről.» (16 ábrával), ára 30 kr.

A «Nemzetgazdasági Szemle» évnegyedes folyóirat mult évi folyamának 4-ik füzeté most jelent meg és küldetett szét: Első közleménye «Az iskolai takarékpénztárak Magyarországon» Weisz B. Ferenczétől, ki ez ügyet mindenütt fíradhatatlanul szolgálja. Ezt követi: «Állami magán vagy vegyes vasut-kezelési rendszer.» Varró Péterétől, «Adatok

állambiztartásunk tíz évi eredményeiről.» Nagy Gábertől. «A földadó új szabályozása.» Fenyvessy Adolf-tól, stb.

Új zeneművek. *Táborszky és Parsch* zeneműke-rostésében «Nyolc eredeti dal» jelent meg *Allaga Gézátl* ének-hangra, zongora-kísérettel. *Blaháné* Lujza urhölgynek ajánlja. A dalok ezek: 1. Galambposta. 2. Jaj istenem. 3. Három mester. 4. Leánylóm. 5. Falu végén. 6. Búra hajol. 7. Kis gyöngy patak. 8. Főnn a lombos. A dalfürer ára 1 frt 50 kr. — *Pirnitzer* műkereskedésében *Beliczay Gyula* «Két eredeti magyar dal»-ka, melyeket a «Szomszéd uram kakasá»-ban énekelnek, jelent meg zongorára; ára 80 kr.; ugyancsak *Pirnitzer*nél francia czimlappal «Barcarolle» jelent meg *Schütz* Maximiliántól, ára 50 kr.

A nemzeti színházban *Wilt Mária* asszony minden föléptére egy kaposnak a jegyek, hogy már előtte való nap elfogytak. A kiténő művésznek legutóbb a «Sába királyneje» operában lépett föl. Vendégszerelése a jövő hóban is eltart. A drámai előadások közt *Csikó* «*Proletárok*» színművének oly vonzereje van, hogy a tizenkettők előadására is még délelőtt föleoglaltak minden ülőhelyet.

A népszínházban a hó 27-ikére eredeti operette volt kitérve. Címe «*Titilla hadnagya*», szövegét irta *Rákosi Jenő*, zenéjét pedig *Fuks Ferenc*, a színház karmestere. A darab egy magyar városkában játszák e század elején, a napoleoni háboru alatt. Hőse egy fiatal hadnagya; *Petit Truvail*, kinek idegen hangzása nevét azonban *Titillának* mondják általában. A fiatal hadnagya a nők kedvence, s mikor egy kalandos szökés miatt halálra ítélik, a város minden hölgye öszeesküszik, hogy megszabadítsa. Végül kiderül, hogy a kis hadnagya — leány. A főpróbán az új operetnek sikert jósoltak, mert szövege elég érdekes és zenéje is — habár sokszor visszhangzik benne már ismert dallam — könnyen folyik, végül pedig *Blahánének* hálás szerep jutott.

Zichy Mihály Péteváron. Kiténő művész-bazánfia, *Zichy Mihály*, ki jelenleg Nizzában időz, hír szerint nem fog többé visszatérni Párisba, hanem Pétevárra megy, hol már több évet töltött mint a czár udvari festője. *Zichy* már többször kapott meghívást, hogy térjen vissza, s legközelebb e meghívást a trónörökös-gyagyereg, midőn utoljára Párisban időzött, személyesen ismételte, s az ajánlatot a czár megújította. *Zichy Mihály* elköltözése legérzékenyebben sújtja a párisi magyar egyület, melynek oly buzgó, oly derék elnöke volt.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia febr. 23-iki ülésén *Zsilinszky* Mihály tartott emlékbeszédét *Palaczk* Ferencz, a híres cseh történetíró fölött, ki az akadémiaának külső tagja volt. *Palaczk* Morvaországban született 1798-ban, de tanulmányait Magyarországon, *Trencsében* és *Pozsonyban* kezdte. *Zsilinszky* részletesen vázolta a cseh történetíró működését. *Palaczk* elfogult nézetei rólunk magyarokról ismeretesek, de *Zsilinszky* felhozta, hogy lassanként a magyar nemzet és a magyar alkotmány iránt is méltányosabb kezdett lenni, a nemzetiségi kérdésben helyeselte *Eötvös* József eszméit, de a Deák-féle dualizmussal nem tudott megbárátkozni. *Palaczk* tudományos akadémiaának még 1835-ben választotta tagnak, elismerni akarván ama szögálatokat, melyeket *Palaczk* tett gr. *Teleki József*nek, mikor ez a «Hunyadiak kora» művéhez gyűjtötte az adatokat. — Az emlékbeszéd után *Fraknói* főtitkár jelentette, hogy az igazgatótanács az egyes osztályok költségvetéseit helyben hagyta. Az akadémia folyó évi kiadásai 115,100 frtra vannak számítva, bevételük pedig 115,262 frtra. A mult évben hagyományok és alapítványok utján 40,176 frt gyűlt be. Az elnökség az évi nagygyűlést május 18-ikára tűzte ki; május 23-án lesz a *Széchenyi-szobor* leleplezése. Az arkhaeologiai bizottság kérelmére az akadémia elhatározta, hogy fölkeri a miniszterelnököt, eszközölve ki, hogy a mely mindig nem eléggé ismert *koronázási jeleket* *Impoly* Arnold, *Henszlmann* és *Pulzsky* Károly műtörténelmi szempontból tüzetesen megvizsgálhassák és lerajzolathassák.

A *Kisfaludy-társaság* febr. 25-iki ülésén annyi közönség jelent meg az akadémia termében, hogy alig fért el. *Legelőszőr* is *Beöthy* Zsolt titkár bejelent, hogy *Pongrácz* Anna Párisból száz forinttal az alapítók közé lépett. Szintén *Beöthy* olvasta föl *Vajda* Jánosnak «A városligetben» című költeményét, melyet lapunk máj száma közöl, s melyet a közönség éljenzással fogadott. *Bartalus* István egy

vig beszélt olvasott föl «*Ganefka* ur tizforintos zongoraleczké» című alatt. Egy zongoramester levelei vannak ebben, melyekben 10 frtnyi kölcsönért eszedőz unokáocésének jó tanácsokkal szolgál, az unokáocése meg is fogadja, úgy hogy bátyjának minden tanítványát elüti kezéről. *Szász* Károly ezután három fiatal költőtől mutatott be költeményeket. Ifj. *Bedőházi* Jánostól anekronek versek fordítását modern rimes alakban, *Jakab* Ödöntől «Fehér Ágnes» című balladát, mely a fiatal költőnek egyik legfigyelemreméltóbb műve. A harmadik *Eperjessy* Béla volt «Anonymus» című sikerült költeményvel. (E költeményt, valamint *Bedőházi* Anekronek-fordításait lapunkban legközelebb bemutatjuk.) *Szász* Károlyt *Beöthy* Zsolt váltotta föl a fölolvás asztalnál, és egy fejezetet mutatott be «A regény története» című pályanyertes művéből, a fölolvás előtt bejelentvén, hogy e művet, mely csak a mult század végeig terjed, a társaság óhajtása szerint folytatni fogja egész a legújabb időkig. A fölolvást részben *Beöthy* védi *Mária* Terézitől amaz általános vád ellen, hogy az ország elnemzetlenítését akarta. Maga *Mária* Terézia is franciaulul irt és beszélt legszívesebben, de maga a német kultúra sem volt akkor a fejlődés oly magas fokán, s a bécsi vagy akár a berlini udvarok körében a francia szellem volt uralkodó. Magok az akkori írók hibásak abban, hogy a magyar nyelvű könyvek oly ritkák voltak, mert az akkori adat szerint 1000 latin íróra 1 magyar esett. Bizonyítja ezt *Bessenyei* és társai fölépése, kik magyarul irtak és találtak követőkre, mert az új eszméket tolmácsolták magyar nyelven. Végül *Gyulai* Pál olvasta föl «A szülőleány» című költeményét, mely az «Arvizkönyv»-ben fog megjelenni.

A földrajzi társaság legutóbbi ülésén gr. *Zichy* Ágost érdekes fölolvásást tartott kínai utazásáról. Sangairól szólvá, élénken fölúntette a kínaiak kitartó küzdelmét az európaiakkal ellen. A kínaiak mindig há önmagához és nyakas minden újítás iránt, támaszkodva ösi kulturájára. És a külföldi nemzetek nem kedveke vele a versenyt kiállani. Kína rendkívüli népes lévén, lakossága nagy tömegben kivándorol, de mindenütt kínai marad.

Sangaiában — mondá gr. *Zichy* — az angolok, francziák és amerikaiak nagy teleppel bírnak; azonban e 200,000 kínai lakosu városban most már nagyon meg van nehezítve az európai kereskedő állása; a kínaiak mindent ellettek tőlük, s ók a leghatalmasabb konkurrensaik. Minden európai kereskedő, ki Sangaiában üzletet akar nyitni, minden kínai üzletvezetőt fölvenni, ez felelős minden vesztéséig vagy mulasztásáért, s ha megszökik, egy érette jótálló társaság üldözeti s fizeti ki az általa eliskasztott összegeket. Egy angol társaság megelérlé vasutat építeni, mely *Sangaitól* *Vuzungig* közlekedett, de vállalatával teljesen felsült. Maga a kisajátítás óriási erőfeszítésb került, mert a kínaiak, kik halottaikat szabadon hagyják szerte heverni, drága pénzben se akartak e «szent» területből engedni, sok esetben még a sodronyfákat is levágták, mivel a koporsókra árnyékat vetettek. De elvégre mégis létrejött a vasut. A kínaiak nagy ünneplésséggel fejtették ki a megnyitási alkalmával, négy napig ingyen szállította a vállalat az utasokat, szóval az öröm határlátalan volt. De ekkor előállott a kínai hatóság, elgázoltatásokat, kádadásokat és sok más bajt sorolt elő, s a kínai kormány szükségesnek látta a fölépést; megvette ugyanis a vállalatot a vaspályát s 4 havi forgalom után özseromboltatta azt, hogy nyoma sem maradt. Gr. *Zichy* ezután beszélt a kínaiak terjeszkedéséről *St.-Franciskoban* s a *Csondes* Ozeán minden szigetén s azon borzasztó harczról, melyet az amerikai munkás a kínai ellen mindenkor folytat, megvette ugyanis a vállalatot a vaspályát s 4 havi forgalom után özseromboltatta azt, hogy nyoma sem maradt. Gr. *Zichy* ezután beszélt a kínaiak terjeszkedéséről *St.-Franciskoban* s a *Csondes* Ozeán minden szigetén s azon borzasztó harczról, melyet az amerikai munkás a kínai ellen mindenkor folytat, megvette ugyanis a vállalatot a vaspályát s 4 havi forgalom után özseromboltatta azt, hogy nyoma sem maradt. Gr. *Zichy* ezután beszélt a kínaiak terjeszkedéséről *St.-Franciskoban* s a *Csondes* Ozeán minden szigetén s azon borzasztó harczról, melyet az amerikai munkás a kínai ellen mindenkor folytat, megvette ugyanis a vállalatot a vaspályát s 4 havi forgalom után özseromboltatta azt, hogy nyoma sem maradt.

A régészeti és embertani társaság febr. 24-iki ülésén b. *Radványzky* Béla érdekesen ismertette a XVII. századbeli magyar diszhimzést, s több himzést be is mutatott, melyeket főúri családoktól gyűjtött. A XVII. század diszítése nemesak lehet változatos mintákat mutat föl, hanem izlésben és értékben is ritkítja pártját. A fehér varrásoknak nevezett himzés még az egyszerűbbek közé tartozik s épen nem ritka a selyemmel, ezüsttel, arannyal való himzés. Himzettek pedig a férfi és női fehér ruhát, az ágyműveket, a fűrés és női ünneplés és diszruhákat. Ezután *P. Szathmáry* Károly a régi magyar fegyverzetéről tartott fölolvást, főleg a nyilat és pajzsot mondván őseink fegyverének. Előadására talán tettek észrevételt, nevezetesen a pajzs miatt. *Pulzsky* Károly a pajzsokat a magyar fegyverek közt se helyét, se értelmét nem találja. —

Dr. *Thallosz* Lajos szölt ezután a XVI. XVII. századbeli ágyúöntésről, mely míg az előbbi században Magyarországon a rendes iparágak közé tartozott, a XVII. században már alig foglalkozott vele magyar ember, valószínűleg azért, mert *Miksa* császár után az ágyúöntést külföldi mesterekre bízták. *Thallosz* bemutatott egy mozzár-ágyut is, melyet 1580-ban *Szebenben* öntöttek, s jelenleg gr. *Bethlen* András tulajdonja. — *Deák* Farlas mult századbeli ékszereket s egy zománcos székrenyűt mutatott be; *Kamerer* Jenő pedig *Dervarics* Kálmán alsó-lendvai (Zala) régészeti kutatásait ismertette meg. A telep, hol a kutatás történt, még nines kiaknázva és további eredményekkel biztat.

A *Szent-László-társulat* febr. 22-iki ülésén, melyen *Schlauch* szatmári püspök elnökölt, fölolvasták *Nina* bírnok ama levelét, melyben a pápa nevében köszönetet mond a társulat hódolat-nyilvánításáért és a szeretet-fillegéért. A bukaresi püspök *Paoli* Ignációtól is bemutatott egy levelet, mely a bukaresi és plojesti magyar iskolák fölöl ad értesítést. Ezután több iskolának és templomnak segély-összegeket szavaltak meg. A társulat alapítványi tőkéje készpénzben 17,622 frt, értékpapirokban 21,250 frt.

Mi ujság?

Gr. *Széchenyi* Béla *Ázsiában*. Gr. *Széchenyi* Béla nagy akadályokra talált kitézőt útja megtérvésében. Utazásának főcélja Tibet meglátogatása, de épen ide nem juthat el, mert — mint írják — az európai utazó érkezésének hírére valóóságos zendülés támadt a tibeti határon. *Széchenyi* október hóban már *Batangnál* volt, a tibeti határon, noha a kínai külügyminiszterium le akarta beszélni az utról, mitután személyes biztonsága érdekében védelmet nem nyújthatott neki. A határnál a kínai lakosság is mindent fölhasznált, hogy a gróft terveről lebeszélje. A kormányzó jelentése szerint a tibeti lakosság közt nagy volt az izgalom; egyébről sem beszéltek, mint a vakmerő utazóról, a kinek fejére már díj is volt kitérve. Hadseregaitak is kezdték összegyűjteni. — A legújabb hír, mely csak ezelőtt néhány nappal érkezett *Berlinbe* a pekingsi német követtől, azt jelenti, hogy *Széchenyi* grófnak csakugyan le kellett mondan a Tibetbe való utazás terveről, s már a mult év dez. 15-ken visszafordult *Batangból*, s *Junnon* kínai tartományon keresztül *Peking* felé tart.

A *Széchenyi-szobor* leleplezési ünnepén a szobor-bizottság elnöke: *Pulzsky* Ferencz fogja tartani a beszédet, melylyel e közömléket a városnak átadja. Az ünnepély május 23-dikán délben lesz, kapcsolatban az akadémia nagygyűlésével.

Százezer forintos alapítványt tett *Simor* herceg-prímás az esztergommegei kath. iskolák és tanitók javára. Az alapítványt a káptalan kezeli.

A király a fővárosi zavargások alatt agyonlőtt *Schvarcz* Adolf jogász szegény anyjának harmincz forintot adott.

Ihász Dániel és *Teleki* Sándor gróf. *Ihász* Dániel érdekes levelet intézett *Teleki* grófnak, ki közelebb megjelent «Emlékiratait» megküldte *Kossuthnak* és neki. Ezért mindkettőjük köszönetét fejezi ki. *Ihász* egyuttal megküldi fiatalkori arczképét s felhívja *Telekit*, látogatna meg «abban a kúcséber narancs-országban». *Teleki* Sándor élénk humoru levélben válaszolt s igéri, hogy tavaszkor elmegy még egyszer abba az országba, melynek egyseégeért küzdött egykoron. Levelet így folytatja: «Utazásom, kedves barátom, nem lesz látogatás; szent zarándoklás lesz az a hálaadás kíséretében, három embernek lakába kopogtatok be, s tán meggyógyul az én lelkem! *Kossuth* Lajos, *Garibaldi* Józsefet és *Hugo* Viktort akarom még színről színre látni, megközelíteni még egyszer nagyságukat, látni akarom egyiket száműzetésében, másikat betegágyában, harmadikat lángelméjének fényugárában.»

Páris-Murcia módjára. A kolozsvári jótékony négyesület márczius 6-tól kezdve három napig öz. gr. *Teleki* Domokosné vezetése mellett jótékony bazárt rendez, melyen az Árszónok *Kolozsvár* előkelőbb hölgyei lesznek. Az elárusítóndó czikkok között egy alkalmi hírlap is szerepelni fog, melyet *Szász* Béla szerkeszt. A nevesebb írók közül igen sokan képviselve lesznek abban.

A román bál, mely febr. 24-én az «Európa» dísztermében tartották, noha már a bőjtire esett, az idei farsang legsikerültebb táncvígalmi közé sorolható. Nem is román bálnak, de román-magyar bál-

